

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: **UNIONE PUBBLICITA' ITALIANA S.A. MILANO**

Tokio, 31. marca. s. Japonski ministri predsednik Tojo je imel govor, v katerem je izrazil priznanje Vangčinevu in drugim odgovornim politikom kitajske nacionalne vlade za zasluge, ki so si jih pridobili od ustanovitve nacionalne kitajske vlade do zadnjih časov. Svoj govor je imel o priliki obletnice proglasitve Nankinga za kitajsko glavno mesto. V svojem govoru je naglasil, da se začena za Vzhodno Azijo nova doba z izločitvijo vseh angleških, ameriških in nizozemskih vplivov. Japonska, Mandžurija in Kitajska bodo na prvem mestu v Vzhodni Aziji. V ta namen je vzajemno sodelovanje med njimi nujno potrebno. Gangkajška je označil za izdajca nove Vzhodne Azije. Naglasil je, da se bo Japonska borila do umenja čungkingških sil in da je za to tudi sposobna.

Če si kuhate milo

Zanesljiv recept za kuhanje dobrega pralnega mila

Ljubljana, 30. marca
Receptov za kuhanje mila je mnogo, toda večina jih najbrž ni zanesljivih ali se jih pa gospodinja, ki si same izdelujejo milo, ne drže točno. Gospodinja, ki si pa zna skuhati do oro milo, je res lahko vesela in ji pri pranju ni treba eksperimentirati ter skrbeti, kakšno bo perilo in če bodo pralna sredstva blagu škodovala. Ob tej priliki opozarjamo na recept strokovnjaka inž. H. Repiča, ki ga je objavil v »Zadru-garju«.

Strokovnjak naglašja, da velja tudi za recepte za kuhanje mila: Cini enostavnost, tem bolje. Ne gre za nobene skrivnostne dodatke, n. pr. za krompirjeve, kostonjeve in druge ocedke ali »sok treh citronov«. Glavna zahteva je pravilno in koristno razmerje med masčobami in lugom, sestavinami mila. Te sestavine perejo, ne pa razni skrivnostni dodatki, ki so povsem nepotrebni. Pravilno razmerje med sestavinami mila je na naslednje: 1 kg masčobe, 160 gramov čistega natrijevega luga ali 200 gramov čistega kalijevega luga; ali: 1 kg kokosove masti in 200 g natrijevega luga ali 250 g kalijevega luga. Toda vedeti moramo, da ni napredaj čisti lug, zato ga moramo pramensati nekoliko več. Za 10 kg izvrstnega mila potrebujemo naslednjo količino surovin: 5 kg loja, 0,5 kg vode, 0,75 kg natrijevega in 0,2 kg kalijevega luga ter 3,7 kg vode. Naj vas ne moti, da je voda navedena dvakrat; prvo količino vode namreč potrebujemo, da raztopimo v nji masčobo, in sicer v 20 litrskem, najbolje emajliranem loncu, drugo količino (vode!) vodo pa porabimo, da v drugi posodi počasi zelo previdno (paziti moramo tudi na oči!) raztopimo kos za kosom točno odteti lug. Za 10 kg mila lahko porabimo naslednje količine surovin: 4 kg loja, kilogram olja, 0,5 kg vode, 0,9 natrijevega luga in 3,6 kg vode; ali 4,5 kg kalija, 0,5 kg kokosove masti, 0,5 kg vode, 0,95 kg natrijevega luga in 3,6 kg vode.

Ko raztopimo masčobo, je previdno prilijemo pol litra pripravljene lužne raztopine in mešamo tako dolgo, da nastane mlečna brozga, ki naj bo precej vroča, ne sme pa vreti. Mešanica se začne počasi gostiti, nakaž ji prilijemo četrt lužne raztopine in zopet mešamo. Med tem seveš kuhano, a kakor rečeno, mešanica ne sme vreti. Ne smemo tudi preveč hitro prilivati lužne raztopine. Milo kuhamo 2 do tri ure, kar pomeni, da dodamo le vsake četrt ure četrt lužne raztopine, v začetku lahko malo več, pozneje pa vedno manj. Brozga naj bo enotna, redka kakor krema. Če se nam pa po dodatku raztopine zgosti in se iz masčobe izločijo kosmiči, to pomeni, da smo prezagodaj prilili raztopino. Nesreča pa ni tako huda, a moramo počakati z dolivanjem, dokler ne postane mešanica zopet enotna. Pomaga pa tudi, če prilijemo kozarec tople vode. Proti koncu kuhanja se mešanica zgosti kakor mehka polenta. Tedaj prilijemo še ostanek luga, nakaž nastane mešanica prozornostja in podobna gostemu močniku. Da se prepričamo, ali je milo že skuhan, vzamemo nekaj mešanice na mrzel nož, jo ohladimo in poskušamo gneti med prsti. Dokler se še lepi na prste, ni dovolj skuhan, ko jo pa lahko zgnetemo v kroglico, ki se več ne prijemlje prstov, imamo že milo. Odstavimo ga od ognja. Če hočemo odpraviti nekoliko zoprni vonj, je priporočljivo, če dodamo četrt litra terpentinskega olja in 50 gramov benzaldehida ali 10 gramov nitrobenzola in mešanico dobro premešamo. Če se zdi, da je med kuhanjem izhlapele preveč vode, je končno prilijemo, toplo, pol litra ali največ liter. Potem predenemo milo v drugo posodo. Najboljše je pekača. Pustimo ga čez noč, da se ohladi, nakaž ga razrežemo na kose. Če smo ga pravilno kuhali, bo že prihodnji dan primerno za uporabo, dovolj trdo, ne bo se pa tudi drobil. Če bi bilo premekno, ga bi bilo treba sušiti zelo dolgo, včasih celo več tednov.

amaterji se celo pritožujejo, da so začele nekatere poštne uprave to njihovo zanimanje preveč zlorabljati s številnimi posebnimi izdajami. Zato se je večina filatelista specializirala. To se pravi, da je danes le malo resnih filatelista, ki bi zbirali vse znamke, kar jih izide po vsem svetu. To je dandanes že neizvedljiva naloga in bi se ji mogoče posvetiti samo bogataši, ki bi mogoče prebrskali razmetavni denar. Ljubitelji znanke, ki se pri zbiranju le neradi poslužujejo nakupov in imajo razpredeno po vsem svetu organizacijo za zamenjavo, so se zato posvetili predvsem izdajam posameznih celin ali pa celo izdajam znanke posameznih držav.

Pretiski v Ljubljanski pokrajini, na Hrvaškem, v Srbiji, na ozemlju, ki ga je zasedla madžarska vojska po številu razpoložljivih serij, niso dosegli običajnih naklad. Vsaka oblast je preiskala samo tiste znamke, ki so ji bile na razpolago. Zanimanje zanje ni bilo veliko samo na teritoriju, kjer so bile izdane, še mnogo bolj so se potegovali zanje zbiratelji po vseh državah, katerim so bili posamezni deli bivše Jugoslavije priključeni. To je povzročilo, da so cene v prekupčevanju stalno rasle in da so zlasti nekatere znamke, ki jih je bilo v obtoku le manjše število, dosegle zelo visoke cene.

Priložnostni prekupčevalci pa niso imeli nobenih možnosti, da svoje znamke vnovčijo, če niso prišli v stik z zanimanci. To je bil vzrok, da se je samo od sebe razvijalo tržišče z znamkami. Razumljivo je, da je bilo za to najbolj pripravno pošto posloje s svojo veliko avlo, pa tudi zaradi tega, ker so tamkaj prodajali znamke. Število prekupčevalcev in mesečarjev je bilo že tolikšno, da je oviralo na pošti reden promet tistega obsesta, ki z znamkami ni imelo nobenega opravka.

Filatelisti so se preselili v sosednji javni lokal, kjer jih pa tudi niso bili dovolj veseli. Vanj je prihajalo vedno več vsakovrstnih ljudi, ki bi jim človek ne prisodil,

da nosijo seboj znamke v vrednosti več tisočakov. Gostje so se pritoževali, nekaj jih je počasi tudi izostalo, tako da se je moral lastnik lokalne zbirke in posebni naplaj so prepevodovali kakršno koli prekupčevanje z znamkami. Zdi se pa, da prepevodi ni mnogo pomagala, kajti dokler je bilo zanimanje za preiske, so se prekupčevalci in drugi zbiralci še vedno zatekali vanj.

Mnogi so svoje zaklade dolgo časa hranili v prepičanju, da se ni prišel pravi trenutek. Cene so se vedno naraščale in treba je bilo biti na oprežu, kdaj bodo dosegle višek. Jaso je bilo namreč, da bo prej ali slej zanimanje popustilo. To se je res tudi zgodilo. Znamke so počasi prehajale v zbirke, deloma pa so se jih polastili trgovci po vsej državi in daleč preko meja. Zanimanje je počasi popuščalo, bojišče so naglo zapuščali prekupčevalci in denar vlagali v donosnejše posle, oziroma v posle, ki so se zeli, da bodo časoma postali donosnejši.

Nekaj zanimanja so zbudile še prve izdaje znanke na Hrvaškem in v Srbiji. Toda tega blaga je bilo kmalu toliko na trgu, da so bila kmalu zadovoljena vsa vprašanja. Zanimivo je, da se je v tem pogledu celo ušla hrvaška poštna uprava, ki je dosegla velik uspeh s svojo prvo izdajo. Polovico izdaje so prihranili za obelodno, toda zanimanje zanje ni prekorajilo normalnega povpraševanja.

Pri filateliji so sedaj zopet ostali samo zbiralci amaterji. Zanimanje za znamke se giblje v okviru nekdanjega okvira. Kolikor pa je pri nas še povpraševanja po preiskih, ga delno lahko zalovlje z nabavkami iz ostalih krajev države. Tudi cene so nekoliko popuščale, ker so prekupčevalci zapustili barantanje z znamkami. Napredaj pa so pri posameznih zasebnikih še prav lepe zbirke ne samo preiskov in prvih izdaj novih oblasti, temveč tudi polne zbirke vseh izdaj bivše Jugoslavije.

Ivana Albrehta bralni večer

je dosegel s sodelovanjem odličnih umetnikov lep uspeh

Ljubljana, 31. marca
V dvorani Pokrajinske delavske zbornice na Miklošičevi cesti je priredil snopi pesnik in pisatelj Ivan Albreht svoj prvi bralni večer v Ljubljani. Dvorana sicer ni bila do kraja zasedena, k čemur so nedvomno največ pripomogle neugodne vremenske in časovne okoliščine, vendar se je zbralo častno število izredno pozornega občinstva. Razveseljuje, da je bila v velikem številu zastopana zlasti mladina. Navzoči so bili tudi zastopniki Visokega komisijskega, italijanskega kulturnega inštituta, mestne občine in drugih oblasti in društev.

Albrehtovo književniško delo sega v svojih začetkih že skoro tri desetletja nazaj. V tem času se mu je nabralo na njegovi delovni mizi že lepo število pesmi in črtic, ki so izšle po večini tudi v knjižnih izdajah. Od pesniške zbirke »Sintetizet, ki jo je izdal l. 1920, in s katero se je predstavil naši javnosti prvič v samostojni obliki, pa preko »Malenkosti«, »Doma na slemenu«, »Zarečanje«, »Nebo gorci« do lanske zbirke črtic »Zerjavice v krivki, je Albreht hodil svojsko pot med našimi leposlovnimi ustvarjalci in oblikovalci lepe slovenske besede. Ni se omejeval svojimi oklici, grudi, na kateri je zrasel, svojim življenjskim koreninam, ni vrtal v abstraktna vprašanja človeškega duha. Pozorno je prisluškoval domačemu okolju in njegovega človeku, se ob njem oblikoval, iskal njegovih najprejnih izrazov. Vsakdanji človek, ki ga življenje boža in tepe, ki ga veseli in bolečina vodi k majhnim, a čistim in zato velikim življenjskim spoznanjem, je bil njegov vzor, njegov vir navdihov. Pri njem je črpal, njemu je fino preoblikoval in prečiščeno vračal v lahko domljivi miselnosti in čustvovanju, ki mu je domače, ljudsko. Zato je vsaka Albrehtova knjiga bila vedno topla sprejeta v najširših narodnih plasteh.

Šnočni bralni večer je imel namen, da z izborom pesmi in črtic pokaže prežet skozi vse Albrehtovo doseganje literarnemu delu. V tem pogledu je večer nedvomno dosegel svoj smoter, saj so bile recitirane iz vseh dob pesnikovega in pisateljevega razvoja oblikovno in vsebinsko resnično dogane stvari. Zlasti je ugajal ciklus materinskih pesmi, kakor tudi črtica o človeku, ki zaradi činične psovke na račun njegove poštenosti postane ubijalec. Tudi v drugi skupini pesmi je bilo nekaj posebnih svetlih umetnin, med njimi je zablestela zlasti zaključna s pesnikovo čustveno udarno izpovedjo priznavanja k trpečemu narodu.

Vse pesmi je izredno topla in doživeto recitiral dramska umetnica Gabrijela Čič, ki je prešla za izvrstno prednosačico zaslužen sopek cvetja. Prozo je z dramatično oblikovnostjo in poglobljenostjo čital član drame Valo Bratina. Zlasti je bila odlična podana in za prednosačje tudi primerneje prva črtica. Bratina je bil obenem tudi režiser večera, ki si je zanimal za drevesom, odvekel me je za roko in me vprico drugih zne osmerjal. Se nikoli nisem doživela take sramote. O oče, vrni mi svobodo! Z njim nočem več živeti!

Teti obtožbi je sledila grobna tišina, ki jo je prekinilo samo tu pa tam intenje mlade žene. Tawugey je gledal osramočen v tla in zdelo se je, da želi, da bi ga zemlja požrla... Rajah je zamišljeno puhnol nov obladek dima predse. Potem je pa pomignil trem vaškim starešinam, rekoč: — Vzemite ta dva mlada zakonca, ki sta krčila sveti zakon, pustite vsakemu samo eno ruto in zaprite ju skupaj v veliko prazno skladišče. Jutri zjutraj naj se pa znova zgledata pri meni in potem vam sporočim svojo odločitev.

Brez posebnih ceremonij so odvedli mlada zakonca in ju zaprli v prazno skladišče... Noč je bila zelo hladna in ko sem si potegnol odejo čez glavo, si nisem mogel kaj, da bi ne občudoval rajahove modrosti. Pripravek si je lokavo pogledil bradico in nam pomežiknil. Neka mlada dama, ki ni razumela smisla njegovega pripovedovanja, je vprašala radovedno: — In kaj se je zgodilo, potem?...

— No, je odgovoril stari gospod smeje, — drugo jutro so odprli vrata, da bi odvedli mlada zakonca znova pred poglavarja. Toda roba v roki sta smuknili skozi komaj odprta vrata in jo urno ubrala domov.

slil potek v obliki skupinskega, sceničnega sodelovanja vseh izvajalcev.

Razen Albrehtovega literarnega oblikovanja, ki so ga preinašali omenjeni umetniki, pa je univ. prof. dr. Franc Veber v obširnem govoru razčlenil in pokazal na Albrehta kot misleca, na njegove svetovne nazorske in življenjske poglede. Prof. Veber se je v uvodu najprej dotaknil odnosa med vedo in umetnostjo, nato pa je podrobno orisal impresije, ki jih je dobival z vidika svojega gledanja na svet in pisatelja ob citiranju pisateljevih del. Albrehtova filozofska stavba je v svoji osnovi prežeta z globokim človečanstvom.

Odmore med posameznimi točkami je s pianističnimi točkami izpolnil pianist Ajle. Domislek je posrečen, saj je glasba učinkovito vplivala na nastojenje, ki ga je zapustilo predhodno preinašanje in pripravljalca poslušalca k sprostitvi za novo pozornost.

Navzoče občinstvo je vse izvajalce in umetnike nagradilo z živahnimi in toplimi aplavzi. Bil je lep večer slovenske oblikovane besede.

Nove mestne tržne mesnice

Ljubljana, 31. marca
Ključne mestnih tržnih mesnic bo mestni tržni veterinarski urad izročil mesarskim mojstrom, ki bodo v njih sekali meso, že današnji torek ob 18. uri. Mesarji bodo v zgornje prostore postavili samo še svoje čoke, v spodnje shrambe pa frižderje in drugo potrebno opremo. V soboto bodo gospodine prišle že v nove tržnice po meso, kjer bodo svoje mesarje lahko našle, saj bo vsak mesar imel svojo število, ki bodo razvrščene od kresije proti Zmajskemu mostu, torej v smeri teka Ljubljanice. V tržnici sami bo pa vsak mojster imel tudi tablico z imenom svoje tržnice. Razvrstitev mesarskih prodajalnih po številkah bo o pravem času objavljena, da v soboto ne bo nepotrebnega iskanja in izpraševanja.

Včeraj zjutraj so mesarji že začeli poridati svoje barake za semeniščem in po Vodnikovem trgu, da se nam v kratkem odpre prelep pogled na impozantne tržnice za meso. Vse mesarske barake do zadnje bodo podre in naposled vendar za vedno izgubile v zgodovino. Kakih 14 dni bodo kazile lepo urejeni živilski trg samo še štiri barake klobasaric, tri barake branjevk in pa baraka prodajalca dišav. Te barake čakajo samo tako dolgo, dokler ne bodo narejene omare za te prodajalce, ki se preselijo pod stebrišča tržnic. Najkasneje 1. maja pa ne bo nobene barake več na trgu, ker bodo tudi prodajalci čevljev morali svoje kolibe odstraniti, nato pa vsak dan sproti postaviti svoje prenosljive sejmarske stojnice in jih vsak dan spet vse pospraviti.

Zadnji pozdrav zime?

Ljubljana, 31. marca
Od zime smo se letos že večkrat poslovili, ona se pa noče posloviti še zdaj. Včerajšnji divji snežni metež nas je spravil v zadrego. Podvomili smo, upravičeno, ali je res zime že konec in ali je to njen zadnji pozdrav. Včeraj je snežilo ves dan. Snežilo je tako, da sneg ni mogel sproti skopneti, čeprav je bila zemlja že precej topla. Zato je bila davi zemlja rahlo pobeljena. Po noči je pa tudi zmrzvalo; ozače je bilo zelo ohlajeno in davi je dilalo po zimi, kakor da ni že jutri začetek aprila, ki je drugi pomladni mesec.

Zdaj se marsikdo boji, da bo novi laval mraza zadržal pomladna dela ter da se bo hladno vreme zavleklo tako dolgo kakor lani, ko je zastalo vse delo na poljih in vrtovih. Kmetje dostoj že niso mogli orati, zlasti ne na Dolenjskem, a misliti je že treba na saditev zgodnjega krompirja. Vse, kakor bo še nekaj dni vsaj ob jutrih hladno. Če se bo zjasnilo, bo najbrž huda slana. Pričakovani smo že včeraj, da se bo po tako močni burji zjasnilo a bilo je še dav precej oblačno.

GLAVNA STVAR

Hotelski gost, pomoči nenadoma prebuden si sma: Kaj se je zgodilo?
Hotelir: »Vstanite hitro, ves hotel je v plamenih, prinesel sem vam račun.

Beleznica

KOLENDAR

Danes: Torek, 31. marca: Balbina, Benjamini, Gvidon

DANASJE PRIREDITVE

Kino Matica: Pepelka

Kino Sloga: Kuga v Parizu

Kino Union: Mlada ljubezen

DEZURNE LEKARNE

Danes: Dr. Kmet, Tyrseva cesta 43, Trnkoczy ded., Mestni trg 4, Ustar, Selenburgova ulica 7.

Poseben brezplačni natečaj za 28 gojencev Glasbene akademije GIL v Romi

Cien 1. Napovedan je poseben brezplačni natečaj Glasbene Akademije G. I. L. v Romi za 28 gojencev za sledeča glasbila: 1 — pikolo es, 8 — klarinetov be, 1 — bas klarinet, 1 — saksofon alt, 1 — saksofon bariton, 1 — fagot, 2 — saksofon bas, 2 — trompeti es, 1 — tromba ef, 2 — bas trombe, 1 — trombon bas, 2 — krilna roga tenor, 1 — krilni rog bas, 2 — krilna roga nizkega glasu, 2 — krilna roga kontra bas.

Cien 2. Zahteve. — Natečajniki morajo ugoditi sledečim zahtevam: a) vpisani v G. I. L., b) dne 1. marca 1942-XX. ne smejo prekoračiti šestnajsto leto starosti, c) obvladati morajo eno izmed glasbil pod členom 1., d) da so telesno razviti in potrebno sposobni, da koristno sledijo delavnosti, ki jo razvija Glasbena Akademija, e) da niso bili nikoli izključeni iz sol ali državnih zavodov.

Glede natčajnejših pogojev naj se interresirajo obrnejo na Zvezno Poveljstvo G. I. L. v Ljubljani, cesta Viktorio Emanuele III., št. 28 (ex Bleiweisova c.).

Sportni pregled

Cergoli se bo vrnil

Našim čitateljem o morda še v spominu incident, ki se je zgodil v prvem delu italijanske nogometne prvenstva, ko je Trieste, ki je takrat vodil v tabeli, gostovala v Genovi. Njen odlični srednji napadalec Cergoli si je na tekmi po nesreči zlomil nogo. Od tedaj je šlo z uspehi Triestine vedno slabše in noben igralec, ki ga je vodstvo kluba skušalo afirmirati na mestu srednjega napadalec mestni Cergolija, se ni obnesel, čeprav so bili izvršeni vse-mogoči poskusi.

Triestina je Cergolijevo odsotnost močno pogrešala in zato ni čudno, če se sedaj vsi prijatelji Triestine veselijo, ko so zvedeli, da se zdravi Cergolija počasi bliža že popolnemu okrevanju. V nedeljo je Cergoli že prisostvoval tekmi Triestine z Bologno, zaenkrat seveda samo še na tribuni. Računajo, da bo mogel nastopiti že v zaključnih prvenstvenih tekmah.

Valencia — španski

nogometni prvak

Neposredno pred turnejo španskega reprezentančnega nogometnega moštva, ki se bo 12. aprila sestalo z reprezentanco Nemčije in 19. z reprezentanco Italije je zanimanje za stanje v španskem državnem prvenstvu močno poraslo. Mi smo že zabeležili nekatere podatke iz letošnjega španskega nogometnega prvenstva, sedaj so nam pa prišli v roke izidi prvenstvenih tekem iz predzadnjega odigranega oziroma XXIV. kola.

Tekme v tem kolu so bile odločilnega pomena. Valenci se je posrečilo namreč premagati Deportivo Español iz Barcelone 2:1, pri čemer pa je njen najnevarnejši tekmelec Atletico Aviacione istočasno izgubil proti Deportivo iz La Corogae. Ker obsega ligsko tekmovalje 26 kol, je Valencia s 37 točkami že prav tu, kjer izgubi obe še preostali tekmi. Atletico Aviacione je namreč imel istočasno le 32 točk. Madrid 31, Atletico iz Bilbao in Celta iz Viga 26 itd.

Madžarsko nogometno prvenstvo

Prvenstveno kolo pretekle nedelje ni prineslo posebnih presenečenj: dasi je bila na sporedu važna tekma med Ferencvarosem in vodečim WMFC. Tekma se je končala neodločeno 0:0, pri čemer pravijo poročevalci, da bi bil Ferencvaros zaslužil tesno zmago. Uipest je premagal Szeged 2:1, Elektromos Ujvideka 2:0, SalBTC Dimavaga 2:1, Kispest Kolozsvara 3:2, Szolnok Gamma 3:2 tekmi med Lampartom in Mavagom ter SzVSE in NACOM pa sta ostali neodločeni 2:2.

V tabeli vodi WMFC, ki mu sledijo Szolnok, Uipest, Gamma in Ferencvaros.

Nogometno prvenstvo

v Protektoratu

Prvo pomladansko kolo nogometnega prvenstva v Češkomoravskem protektoratu je imelo med drugim na sporedu tekmo med Sparto in Slavijo, ki je nekdanji pritegnila na desettisoče in desettisoče gledalcev. O položaju Sparte smo v naši sportni rubriki že ugotovili, da je zelo neprijeten. Omenili smo tudi, da se je vodstvo preko zimskih počitnic potrudilo, da bi moštvo ojačilo in da je pritegnilo nekaj izvrstnih moči. Vse to je tokrat privleklo na igrišče Slavije 30.000 gledalcev, ki pa so odhajali zelo razočarani. Slavija je igrala izvrstno, medtem ko Sparta ni niti trenutka pokazala, da bi jo mogla resno ogroziti. Tekma se je končala z visoko zmago Slavije 8:1 (3:0).

Ostale tekme so se končale takole: Prostějov—Bata 1:0, Viktoria, Plzen—SK Plzen 3:3, ASO Olomouc—Pardubice 5:1, Polaban—Kladno 5:4 in Bohemians—Židenice 3:3. V tabeli vodi Slavija s tremi točkami pred Sparto.

Edoardo Mangiarotti zmagovalc v sabljaškem turnirju v Stockholmu

Drugi dan gostovanja italijanske sabljaške reprezentance v Stockholmu je bil na sporedu mednarodni sabljaški turnir za podredne. Kakor je bilo pričakovati po četrtkovni zmagi italijanskega moštva nad švedskim, so se tudi v tem turnirju italijanski sabljaški odlično uveljavili. Zmagal je Edoardo Mangiarotti, ki je pokazal največjo mišnost in prisotnost duha, najboljša telesna kondicija in odlično obvladovanje sabljaške tehnike.

Končna ocena je bila naslednja: 1. Edoardo Mangiarotti 8 zmag, 2. Picchi 6 zmag, 3. Agostoni (vsi Italija) 6 zmag, 4. Forsell 5 zmag, 5. Beneston (oba Švedska) 4 zmag, 6. Dario Mangiarotti (Italija) 4 zmag, 7. Drakenberg 4 zmag, 8. Wachtmeister 3 zmag, 9. Falcker (vsi Švedska) 3 zmag in 10. Rastelli (Italija) 1 zmaga.

Vprašanje prehrane Gorenjske

V pogledu živilskih nakaznic je Gorenjska v glavnem izenačena z drugimi pokrajinami Nemčije

Dipl. ing. Wilhelm Gräffe je objavil v »Karavanken Bote« članek o prehranjevalnih razmerah na Gorenjskem, iz katerega posnemamo:

Gorenjska ne pridelava sama toliko, da bi se moglo njeno prebivalstvo preživljati. Niti mesa in masti nima doma dovolj. Da se ustvari pravična podlaga za razdelitev živil med prebivalstvo, so bili po načelih nemškega vojnega prehranjevalnega gospodarstva izdani tudi na Gorenjskem ukrepi glede racionaliranja živil po živilskih nakaznicah. Ta sistem se je vedno bolj prilagodeval onemu v drugih pokrajinah Nemčije in zdaj je v glavnem že izenačen z njim. 6. aprila stopi v Nemčiji v veljavo novo racionaliranje živil. Izpremenjeni bodo obroki kruha, moke, mesa masti, kavinega nadomestka in dodatnih živil.

Nova prilagoditev živilskih obrokov danim možnostim dobavljanja je potrebna zato, ker so izredno slabe vremenske prilike zadnjih dveh let ne samo v Nemčiji, temveč malone po vsej Evropi škodovala žetvi, na drugi strani je pa prinesla vojna znatno večjo potrošnjo živil s tem, da se je pomnožila oborožena sila, da se je povečalo število onih, ki v vojni industriji težko delajo, da so bile pritegnjene delovne moči iz inozemstva, da je število vojnih ujetnikov naraslo v milijone in ne nazadnje tudi s tem, da je bilo treba raznim sosesednim ozemljem dobavljati dodatna živila.

Zmanjšali se bodo obroki kruha za normalne, nad 20 let stare potrošnike tedensko za 250 gr na 2000 gr, za otroke do 3 let za 200 gr tedensko na 900 gr. Povečali

se pa bodo obroki kruha za otroke od 3 do 6 let za 100 gr tedensko. Obroki kruha ostalih starostnih skupin se po količini ne bodo nič izpremenili, prav tako tudi ne dodatki za težke, najtežje in take delavce, ki delajo dolgo in ponoči. Pšenična moka se bo dobivala v bodoče samo na krušno karto B.

Obroki za normalne, nad 18 let stare potrošnike in za otroke do 6 let se znižajo pri mesu in mesnih izdelkih tedensko za 100 gr, za otroke in mladoletne od 6 do 18 let pa za 50 gr. Znižajo se tudi dodatki za težke delavce za 100 gr tedensko, za najtežje delavce in za tiste, ki delajo dolgo in ponoči, ostanje neizpremenjeno. Za dobo 4 tednov bodo zmanjšani obroki masti pri normalnih potrošnikih za 250 gr, pri mladoletnih od 14 do 18 let za 125 gr, dodatki za težke delavce za 100 gr, za najtežje pa za 400 gr. Obroki kavinskih nadomestkov in dodatkov bodo znašali za normalnega potrošnika 312,5 gr za vsako delitveno periodo. Otroci do 3 let ne dobe kavinskih nadomestkov in dodatkov.

Doslej so dobivali ljudje na Gorenjskem glede na krajevne razmere le bolj v omejeni meri sir, v bodoče bodo pa dobivali kot nadomestilo za manjši obrok masti povečani državni obrok 187,5 gr sir in 125 gr skute. Poleg tega bo dobival vsak do oskrbe upravičeni še posebej dodeljeni normalno dozo zgoščene mleka. Otrokom bodo dodatno izdajali v dodelitveni periodi 62,5 gr kakava v prahu in 125 umetnega medu in sicer od rojstva do 14. leta, otroci od 6 do 14 let bodo pa dobivali še 200 gr marmelade.

prišla do izraza tudi v poštnem prometu, po katerem seže znamka zelo daleč in je tudi drugod vidna priča političnih razmer. Pretiski, ki so bili izdani na vsem ozemlju bivše Jugoslavije, so posvedočili spremembo oblasti, obenem pa so kot dokument zgodovinskega dogodka poslali zaželjeno blago za zbiralec znanke. To so kmalu začutili tudi spekulanti in ko so pri poštnih okenih začeli prodajati izdaje pretiskanih znanke, so se nabirali pred njimi čakalci v dolgih vrstah in pripravljeni pokupiti po več serij.

Pošte po vsem svetu takemu zanimanju filatelista rade ustrežejo, saj jim nudi izdaten vir denarnih dohodkov. Filatelisti

več vaščanov, zaviti v dolge, doma narejene halje. Mirno so sedli na rajahovo desnico in levo. Poglavar se pa ni dal motiti. Mirno je pihal dim iz svoje pipe in čakal, da se je ženino ihtenje poleglo. Potem je pa mirno pripomnil, obrnjen k nam: — Jok storji ženskam dobro. — In svedeno je nadaljeval: — Treh reči se mora človek bati: Prvič tega, da bi ne mogel plakati, drugi plakati, ne da bi vedel zakaj in tretji plakati preveč... Žena je dvignila glavo in spregovorila: — Oče, s Tawugeyem ne morem več živeti. Sovražim ga!

Rajah jo je vprašujoče pogledal in vprašal: — Kaj ti je pa storil? Ali te je pretepal?

Mlada točiteljica je dvignila k njemu obokane oči. — Ne, tepel me ni — toda, ne zaupa mi! Vedno in povsod mi gleda na prste. To je naravnost nevzdržno! Ločiti se hočem od njega!

Tedaj je pa stopil iz družbe vaščanov Tawugey. Najprej se je globoko priklonil, potem je pa sedel pred rajaha na tla, — Gospodar, — je dejal, — videl sem jo ljubimkovati z drugim.

— To ni res, to je laži — je zakrčala mlada žena in nove solze so ji ptekle po licih. — Sla sem z drugimi ženami samo po vodo, pa je prišel Adula in obrizgale smo ga z vodo. Ta človek — pri teh besedah je pokazala z neposlimi zaničevanjem na svojega moža — ta človek je vo-

Ljubezen na Borneu

Za mizo se je govorilo o dokaj mučni ločitveni aferi, ki je bila dvignila v boljši družbi našega mesta mnogo prahu. Pri tem so prišle na dan stvari, ki so metale kaj čudno senco na to »boljšo« družbo prav tako, kakor tudi sam način obravnavanja te afere.

Zivahna izmenjava misli in nazorov se je bila razpredala med nami. Gospodinja je bila že poskusila zajeziti neprijetno snov pogovora, ko se je oglasil star, stivolas gospod, ki je bilo o njem znano, da se je pred vojno dolgo mudil v Nizozemski Indiji, kjer je zavzel visoko mesto v trgovini.

— Dovolite, da vam povem nekaj o prav čudni ločitvi zakona na Borneu, obenem pa tudi o globoki modrosti domačinov... Stari gospod se je prijazno ozrl po družbi in ko so vsi priklimali, si je zamišljeno pog

Ljubljana pred 500 leti

L. 1442. je vojska celjskega grofa oblegala Ljubljano, a je ni mogla zavzeti

Ljubljana, 30. marca
Zgodovina našega mesta je zelo bogata in zanimiva, žal jo pa mnogi meščani premalo poznajo. Pri nas govorimo bolj pogosto o prihodnosti Ljubljane kakor o njeni preteklosti. Toda med tem ko je preteklost stvarnost, je prihodnost utopijska; nič zanesljivega ne vemo, kakšna bo Ljubljana v prihodnosti, kakor pač ni mogoče zanesljivo opisati in napovedovati prihodnjega stavbnega, gospodarskega in splošnega življenja. Kakor se ni moglo niti sanjati našim prednikom pred sto, kaj šele pred 500 leti, kakšna bo naša našelja, tako ne moremo tudi mi napovedovati, kako bodo živeli naši zanamci.

Mesta nastajajo in izginjajo

Če govorimo o življenju mest, moramo upoštevati tudi, da so nekdo nastala in da niso nesmrtna; kakor ni nesmrten človek, tako so minljive vse njegove stvaritve. Mesta sicer včasih žive dalje kakor narodi, včasih pa tudi precej naglo propadajo. Začetki naselja, kjer stoji zdaj Ljubljana, segajo v temno preteklost, celo v dobo stavb na kolih. Toda stavbe na kolih na Barju seveda niso začetek Ljubljane. Zgodovinarji dokazujejo, da je Ljubljana nastala neodvisno od Emone. Srednjeveško ljubljansko obzidje, ko se je Ljubljana že razširila na levi breg Ljubljanice, ni obdajalo kulturnega ozemlja Emone. Ko je Emona propadla, ni iz nje zrastle nove naselje. Emona je umrla — končno je vseeno ali je bila smrt naravna ali nasilna. Ljubljana bi nastala, čeprav bi na njenem ozemlju ali v njegovi neposredni bližini ne bilo nikdar nobenega naselja. Vendar ni s tem rečeno, da niso bili nekateri pogoji za nastanek Ljubljane in Emone skupni. Da se je rodila Ljubljana, so bili dani nekateri posebni naravni pogoji. Mesto je začelo rasti ob vznožju hriba v območju trdnjave. Ta trdnjava, ljubljanski grad, je pa imela poseben pomen med drugimi trdnjavami podobnega značaja v središču pomembnega večjega ozemlja. Ljudje so se v tistih časih naseljevali, kjer so se čutili bolj varni. Najbolj varni so se čutili v območju mogočnih trdnjav, da so se lahko v primeri sovražnih napadov zatekli v trdnjavo. To je značilno za nastanek srednjeveških mest, odnosno trgov. Ne smemo pa tudi prezreti, da so gradovi privlačili prebivalce tudi iz gospodarskih razlogov. Ljudje so živeli ob gradu in grad je živel od njih. Kjer je pa živel več ljudi, so bili dani tudi pogoji za razvoj obrti in trgovine. Prva naselja ob gradovih so se imenovala trgi, pač zato, ker se je v njih razvila trgovina. Prebivalci iz oddaljenih krajev so imenovali naselja, kjer je bilo mogoče kupčevanje, odnosno trgovanje — trge in drugega krajevnega imena ta naselja niso imela. Ljudstvo se dandanes imenuje nekatere kraje zgolj s tem imenom ali »mestom«. Ko se je Ljubljana razširila na levi breg Ljubljanice, je prav za prav nastalo novo naselje ali novi trg. Da so razlikovali med starim in novim naseljem, so stari Ljubljanjani imenovali Stari trg, novo pa Novi trg. Obe imeni sta se nam ohranili, a dandanes marsikdo ne ve več, kaj prav za prav pomenita.

Ljubljansko ozemlje pred 500 leti
V primeri s svojim velikim obsegom je bila Ljubljana pred 500 leti zelo majhna. Pri tem moramo upoštevati tudi, da je bilo v tistih časih mestno ozemlje neracionalno izkoriščeno. Mestno obzidje je omejevalo mesto na določeni površini. Površina pa ni bila zasedena po razumnih načrtih; vsak je zasedal svoje zemljišče kakor je vedel in znal, odnosno, kakor ga je mogel. Tako so nastale ozke, vijugaste ulice. Tedaj se niso znali zidati tako v višino, da bi izkoristili čim bolj zemljišče ter da bi bilo še dovolj prostora za ceste in vrtove, zidali so v širino. Posebno tesno je bilo v prvotnem mestnem delu, kjer so živeli obrtniki, trgovci, pa tudi patriciji. Plemiči so imeli mnogo večje hiše in nekatere se dandanes zaslужijo ime palača, njihov trg, Novi trg, je bil tudi mnogo prostornejši, primeren za viteške igre. To ni bil več trg v pravem pomenu besede, ker ni bil namenjen trgovini. Novi trg je bil zgolj gosposki, to se pravi plemiški, kjer je živel posvetna gosposka, trgovec ni imel tja pristopa. Pred 500 leti je mestno obzidje obdajalo mestno ozemlje tako: na južni strani ob nekdanjem Cofzovem vrtu, odnosno grabbu do sedanje Emanske ceste in Ljubljane na drugi strani; na desnem bregu Ljubljanice se je vleklo obzidje od tako zvanih vodnih vrat, ki so bila na Zabjaku proti Karloviški cesti do »pisanih vrat«, od tam po grajskem pobočju do grajskega obzidja. Na zahodni strani je stala vzdolž Emanske ceste in vicedonske palače do utrube ob vicedonskih vratih (približno tam, kjer je zdaj univerza). Na vzhodni strani na desnem bregu Ljubljanice je bila mestna meja pri sedanjem Krakovem trgu, kjer so bila samostanska vrata. Od teh vrat se je vleklo obzidje po pobočju Gradu nad sedanjo Streliško ulico. Iz tega je razvidno, da je bila Ljubljana v tistih časih zelo majhna. Saj ni obsegala niti polovice sedanjega središča.

Ljubljana dobila obzidje v 15. stoletju
Ljubljana je imela vedno obzidje že pred 15. stoletjem, toda bila je najbrž le slabo utrjena, kajti leta 1416. je vojvoda Ernest Zeleni ukazal, naj mesto utrde z obzidjem, z obrambnimi stolpi in okopi. Ta utrdbena dela so trajala dolga desetletja, kajti povsem gotovo so bila šele v 16. stoletju. Poslej je bila Ljubljana še obzidana približno 300 let, dokler niso obzidja podrl po ukazi Jožefa II. Po Valvasorju je bilo mestno obzidje ponovno popravljeno do leta 1520. Sezidali so nove obrambne stolpe in skopali ob obzidju jarko. Da je pa bilo mesto precej dobro utrjeno že leta 1442., sprevidimo iz tega, da se je uspešno branilo, ko ga je oblegala vojska celjskega grofa.

Ljubljana v sporu s Celjani

Pred 500 leti je prišlo do spora med celjskim grofom Friderikom in krškim škofom zaradi nekaj posestev. Spor se je zelo zaostрил. Slovenske dežele niso mogle ostati nevtralne in tako je prišlo do ločitve v dva tabora. Nekateri so držali s Celjani, Ljubljana je bila na avstrijski strani; avstrijski cesar Friderik III. se je spoprijel s celjskim grofom Ulrikom II., sinom Friderika. Tedaj so bili celjski grofje najmanj tako močni kakor avstrijski cesar. Zato se ne smemo čuditi, da je prišlo celo do bojev med »Avstrijci« in »Celjani«. Celjani so si skušali pokoriti Kranjsko, ki jim je bila sovražna. Toda, če so hoteli premagati Kranjce, je bilo treba zasedi Ljubljano. To ni bila tako lahka naloga, kar se je med bojem še posebej potrdilo: Ljubljana je bila trdnjava v pravem pomenu besede. Zdi se, da Celjani drugje niso našli na posebno hudo odpor, ker so kmalu prodrli do Ljubljane. Morda so mislili, da jim bo Ljubljana padla v naročje kakor zelo jabolko. Toda Ljubljancem so bili pripravljeni na žilav odpor. Celjani so vedeli, da brez boja ne bo šlo, a mislili so najbrž, da jim zmaga ne bo mogla uiti. Ljubljanska obramba je bila poveljena baronu Apfaterju, meščani so se pa tepili pod vodstvom Kislja Celjani so nameravali razrušiti mestno obzidje in bombardirati so ga z debelim kamenjem, ki so ga metali metalni stroji. Toda te »granate« niso bile posebno učinkovite. Ljubljancem so se junaki branili in napadalci niso dosegli nobenega posebnega uspeha. Končno so sprevideli, da ne bodo mogli zmagati in na kresni večer leta 1442. so opustili obleganje ter odšli precej poparjeni.

Nagrade meščanom

Friderik III. je bil zelo zadovoljen s hrabrostjo Ljubljancem in njihove zasluge je bogato poplačal. Mestni gospodarski je dovolil, da je smela pečatiti svoje listine z rdečim voskom, meščani pa so bili enkrat za vselej oproščeni plačevanja hišnega davka. Plačevati so pa morali v priznanje, da je cesar njihov gospod, vsako leto p en krajcar, in sicer v noči 30. septembra. To dajatev so imenovali »patidenk krajcar«. Plačevanje »patidenka« je bila velika mestna slovesnost. Bil je prvi meščanski narodni praznik, ko so 30. septembra ponoči prinašali gosposki krajcarje v mestno hišo. Med tem ko so morali meščani — kakor piše Valvasor — po srednjeveškem mestnem redu takoj po solnčnem zahodu v postelje, kajti mestna vrata so morala biti ob mraku zaprta in ugasniti so morale vse luči, ni pa smel tudi goreti nikjer ogenj — pač zaradi večje varnosti pred požari — so meščani lahko vsaj enkrat skočili iz olinč ter se predali čaru nočnega življenja. Da pa najbrž niso poznali prave meje in mere, lahko sklepamo po tem, da je bilo l. 1589. odredeno plačevanje »patidenka« podnevi, in sicer l. oktobra. Plačevati so začeli že ob 6. zjutraj. Vedeti pa morate, da so patidenk plačevali samo lastniki hiš, ki so se stale leta 1442.. Ljubljancem, ki so tedaj sodelovali pri obrambi mesta, med tem ko drugi posestniki niso uživali tega privilegija. Ta privilegij, kakor vsi drugi srednjeveški, je bil odpravljen po Mariji Tereziji leta 1752.

DNEVNE VESTI

— **Junaka smrti** je preminil alpski kapitan Luigi Gobbi, rodom iz Milana. Pokojni je bil članik milanske organizacije G. I. L.

— **Italijanska in latinščina** v novih učnih načrtih za italijanske višje šole. S šolskim letom 1943-44 bodo po vsej Italiji stopili v veljavo novi šolski učni načrti. Ki jih sedaj izdelujejo in proučujejo. Ti učni načrti posebej pozornost namenjajo italijanski in latinščini. V prvih dveh razredih liceja določajo citiranje »Orlanda Furiosa« in »Zarčencev« in posebno Antologije italijanskih pisateljev vseh stoletij. Citiranje te antologije, ki bo zelo skrbno sestavljena, naj uvaja dijak v neposredno spoznavanje del italijanske literature vseh stoletij. Od tretjega do petega razreda bodo dijaki uvajali v posebno zbirko literarnih dokumentov in rokopisov. Načrt pouka latinščine določa predvsem najskrbnejše proučevanje sintakse latinskega jezika. Latinska slovnica bo izpopolnjena in ne bo vsebovala, kakor doslej je, najbistvenjeje elemente. Smoter poučevanja latinščine bo, da se dijak čim bolj privadi uporabljanju jezika.

— **Zanimive številke iz italijanske vinske statistike.** Na osnovi najnovejše statistike poročja »Eco di Roma«, da deluje v Italiji sedaj 8326 najmodernejše opreme, njih vinskih podjetij. To so podjetja, ki imajo delovne kapacitete najmanj za 500 hektolitrov vina, ali ki se bavijo s specialnim predelovanjem mošta, ali predelujejo vino v jesi. Veliko je številko vinskih posod, ki jih ta podjetja uporabljajo pri svojem delu. Lesenih velikih sodov so našli 58.946, zidanih in cementiranih posod za vino je 24.000, 2500 posod je druge vrste. Razen tega pa razpolagajo podjetja še z nad 400.000 lesenimi, zidanimi in drugimi posodami manjše velikosti.

— **Lektorat nemške akademije** je bil odprt v Torinu. Otvoritvene besede je spregovoril nemški poslanik von Mackensen.

— **Promocija.** Jutri ob 12. bodo promovirani za doktorje prava v zborniški dvorani ljubljanske univerze: gđ. Ekel Silva iz Ljubljane, Mirjan Ivančič iz Novega mesta, Vinko Suhadolc iz Šuvice, občina Dobrova, Vid Lajovic, Miran Malby, Svobodin Podkrajšek in Mirko Šlibar, vsi iz Ljubljane. Cestitamoi!

— **Diplomirani** so bili na pravni fakulteti ljubljanske univerze gđ. Drago Ferjančič, Franc Lenart in Franc Kranjec, vsi iz Ljubljane. Cestitamoi!

— **Oblatne nakaznice** bo treba odlej predložiti za nakup klobukov, rokavic, čepic in kravat. V smislu obave v romskem uradnem listu bodo trgovci za navedene predmete jemali določeno število z abecednimi črkami označenih odrezkov.

— **V Napoliu** je bil aretiran pekovski mojster Matej Malfronte, ker so bile v kruhu, ki je bil pečen v njegovi pekarni, zdravju škodljive snovi. Razen njega so bili zaprti še njegov sin, 4 pomočniki in neki mlinar.

— **Udeležence bitke pri Custoz** je umrl. V Castellani pri Bariju je umrl 102letni kmetovalec Angel Caforio. Pokojnik se je zelo rado ponašal s tem, da se je kot mladenič udeležil bitke pri Custoz.

— **Bančne uradne ure.** S 1. aprilom bodo v poslovalnicah denarnega zavoda »Banca d'Italia« in kreditnih ustanovah uradne ure ob delavnikih od 8. do 14., ob nedeljah od 8. do 12. Za stranke ob delavnikih od 8. do 12.

— **Bolnike in ranjence** je posetil nadškof mons. Carlo Margotti v bolnici Brigat Pavia v Gorizii.

— **Med mazo zadušnico** prispela vest o domnevnom mrtvecu. Zelo prijetno presenečena je bila rodbina Porcellato iz Castellfranca. Dve leti že niso imeli nobene vesti o 22letnem sinu Mariju. Poslednja vest o njem je prispela pred dvema letoma iz Vzhodne Afrike. Sedaj pa so starši navočili pri domačem župnem uradu mazo zadušnico za sina Marija, o katerem so domnevali, da je umrl. Kako vesel pa so bili, ko so se po končani maši zadušnici vrnil domov, kjer jih je čakalo sporočilo, da je sin Marij čil in zdrav v nekem kraju Vzhodne Afrike.

— **Znameniti trio** v Gorizii, ki ga sestavljajo prof. Paulin, Rizzatti in Colotti-Bilzich, se je lepim uspehom koncertiral v Dopelavorovih prostorih tvornice v Stracis. Izvajal je izbrane skladbe Haydna, Vivaldija, Beethna in Panizze.

— **30 let prikljenka** na postelj. Svojevrvstna, težka usoda zasleduje zaslužnico Katarino Terzo iz naselbine Zane pri Vi-

krat za vselej oproščeni plačevanja hišnega davka. Plačevati so pa morali v priznanje, da je cesar njihov gospod, vsako leto p en krajcar, in sicer v noči 30. septembra. To dajatev so imenovali »patidenk krajcar«. Plačevanje »patidenka« je bila velika mestna slovesnost. Bil je prvi meščanski narodni praznik, ko so 30. septembra ponoči prinašali gosposki krajcarje v mestno hišo. Med tem ko so morali meščani — kakor piše Valvasor — po srednjeveškem mestnem redu takoj po solnčnem zahodu v postelje, kajti mestna vrata so morala biti ob mraku zaprta in ugasniti so morale vse luči, ni pa smel tudi goreti nikjer ogenj — pač zaradi večje varnosti pred požari — so meščani lahko vsaj enkrat skočili iz olinč ter se predali čaru nočnega življenja. Da pa najbrž niso poznali prave meje in mere, lahko sklepamo po tem, da je bilo l. 1589. odredeno plačevanje »patidenka« podnevi, in sicer l. oktobra. Plačevati so začeli že ob 6. zjutraj. Vedeti pa morate, da so patidenk plačevali samo lastniki hiš, ki so se stale leta 1442.. Ljubljancem, ki so tedaj sodelovali pri obrambi mesta, med tem ko drugi posestniki niso uživali tega privilegija. Ta privilegij, kakor vsi drugi srednjeveški, je bil odpravljen po Mariji Tereziji leta 1752.

Meščani dandanes ne vedo več, kaj je patidenk, večina jih pa najbrž tudi ne, da so Ljubljano oblegali Celjani točno pred pol tisočletjem. Ljubljansko obzidje je prestalo hudo preizkušnjo in tedaj se je tudi izkazalo, kako je bilo potrebno, med tem ko je pozneje, ko je bilo prišlo v rabo drugo strelno orožje, postalo brez pomena.

cenzi. Od 24. marca 1912 je revica priklenjena na postelj. S posebnim papeževim dovoljenjem je daroval domači župnik na dan 30letnice v sobici težko preizkušene bolne žene mazo, ki so ji prisotstvom znanci in sosedje. Vseh 30 let je zapustila sobico le dvakrat, ko so jo nesli oziroma prepeljali k neki slovesnosti.

— **Nesreče.** Na kirurški oddelku ljubljanske bolnice so pripeljali večeraj naslednje ponesrečence: Milan Zan, 6letni sin megarkega mojstra iz Ljubljane je zvrnil nase lonec vrelega luga in se nevarno oparil po telesu. — Milan Vučevac, 7letni sin železniškega uradnika iz Črnomlja, si je pri padcu zlomil desnico. — Marijo Strniša, 33letno tovarniško delavko iz Ljubljane, je ugriznil pes v desno nogo. — **Iz žalosti umrla** uro po bratovi smrti.

V Bariju je umrl prof. Alberico Occhinetti. Vest o bratovi smrti je sestro Josipino tako pretresla, da je uro zatem zaradi žalosti preminila ter sledila bratu v grob.

— **Nov grob.** Večeraj je umrla v Ljubljani splošno priljubljena gospa Ivanka Fabjar rojena Fust, soproga želez. uradnika v pokoj. Pogreb drage pokojnice se bo vršil jutri ob 14.30 na Žalah.

— **Garbaldijev sodobnik** je umrl. V Modeni je preminil pekovski mojster Josip Rondano, ki je doživel metulzalemsko starost 101 leta. Pokojnik je bil na naboru v Garibaldijevi dobi.

Iz Ljubljane

— **Iz Smrti vraga moza.** Večeraj je v ljubljanski Splošni bolnici umrl naš dolgoletni naročnik g. Budkovič Ivan po dolgi, mučni bolezni. Pokojni je bil žandarmerijski na rednik in služboval v Borovnici, Moravčah in Grosuplju, kjer se je oženil in stalno naselil. Bil je vester uslužbenec, poln ambicij in smisla za delo. V svoji prirojeni do bro, v neprestanem iskanju resnice in pravice pa je utrpel čisto težka ponizanja. V svojem vzvišenem čustvu za etične in moralne dobrine je postal v svojem srcu velik ljubitelj razžaljenih, ki so čisto iskal pri njem nauka in pomoči. Vsakomur rad nesebično pomagal. Bolezni, ki mu v starosti 74 let razjedala trdno zdravje, ga je priklenila kot nemogočnega starčka na posteljo, ki mu je postala mrliška postelj. Svoje zadnje besede je posvetil ženi Josipini roj. Carvas in petim sinovom. Mučeniku časten spomin, težko prizadeti rodbini pa naše iskreno sožalje!

— **Iz Trdnjaka mesa za praznike** bo že v novih trdnjaci in mesarji začno že v ponedeljek podirati svoje stojnice, da bo tudi okolica tržnišča lepa. Razvrstitev posameznih mesarjev po trdnjaci bo o pravem času objavljena, da jih njihovih strankam ne bo treba iskati. Prodajni prostor vsakega mesarja bo namreč imel svojo številko, ki bodo razvrščene v smeri od krasije proti Zmalkemu mostu, torej v smeri teka Ljubljance.

— **Iz Odpiranje in zapiranje trgovin.** Združene trgovce ljubljanske pokrajine sporoča članstvu, da stopi s 1. aprilom v

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI
Predstave ob delavnikih ob 16. in 18.15. ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

KINO MATICA • TELEFON 22-41
Prekrasen pravljicni film — najlepša zabava in umetniški uspeh za črno in belo

Pepelka
Roberto Villa — Silvana Jachino — Paolo Stoppa Ltd.

KINO UNION • TELEFON 22-21
Pevni jugoslovanskega življenja
Vanna Vanni, Sorella Venci

Mlada ljubezen
Pevni jugoslovanskega življenja
Vanna Vanni, Sorella Venci

KINO SLOGA • TELEFON 27-30
Močna, občutvena filmska drama
Kuga v Parizu
Kristina Söderbaum, Fritz v. Dogen

veljavjo čl. 13. navedbe o odpiranju in zapiranju trgovin, ki določa poletni čas obratovanja. V smislu čl. 2. navedbe je odrejen sledeči poletni obratovalni čas: trgovine oblačilne stroke, pohištva, papirnice, knjigarne in z mešanim blagom od 8.30 do 12.30 in od 16. do 19. ure. Trgovine z živilom in prodajalnice premoga in drv od 8. do 12. in od 16. do 19. ure. Zvečer. Trgovine s sadjem in zelenjavo od 6.30 do 12.30 in od 15. do 19. ure. Prodajalnice kruha in mlekarne od 6.30 do 20. ure. Prodajalnice peciva, skladišča in piškotov od 8. do 20. ure, prodajalnice rastlin in cvetja od 8.30 do 12.30 in od 15. do 20. ure. Za vse ostale obratovalnice veljajo določila navedbe objavljene v Trgovskem listu št. 101 z dne 7. oktobra 1941.

— **Iz Vse spremembe pri živilskih nakaznicah** morajo stranke takoj naznaniti mestnemu preskrbovalnemu uradu v veliki dvorani Mestnega doma. Predvsem je treba takoj javiti vsako spremembo naslova, kadar se kdo preseli v drugo stanovanje, da ne bo iskanja pri dostavljanju živilskih nakaznic. Take spremembe stranke lahko naznanijo mestnemu preskrbovalnemu uradu kar na dopisnici. Če je kdo manj v družini, ker je umrl ali se je odselil iz Ljubljane, je to tudi treba takoj naznaniti in hkrati vrniti njegove živilske nakaznice, ker bi bili drugače oni, ki bi držali ali izkoriščali take nakaznice, prav strogo kaznovani. Take nakaznice stranke lahko vrnejo kar dostavljalcu novih nakaznic in to zabeleži na posebnem prostoru potrdila sprejema novih nakaznic. Če pa nove nakaznice že imajo, naj pa take nakaznice svojci sami takoj vrnejo v veliki dvorani Mestnega doma.

— **Iz Za visokega funkcionarja** mestno poglavarstvo nujno potrebuje v bližini glavne pošte primerno opremljeno spalnico za dve osebi in jedilnico s souporabo kuhinje ter kopalnico. Prijave sprejema mestno glavno vložnice v levi hiši mestnega magistrata na Mestnem trgu št. 27. prišilje, levo, soba št. 1. Prosim, naj lastniki takih stanovanj nujno potrebo in željo zanesljivo upoštevajo.

— **Iz Za mestne revče** je zbralo uradništvo mestnega tehničnega oddelka 271 lir v počaščenje pok. ge. Berte Mlakarjeve; neimenovani je podaril 500 lir v počastitev spomina pok. dvornega svetnika Dukiča, g. inž. Evgen Stern. Verd jeva ul. 8., je pa nakazal 500 lir v počaščenje pok. Josipa Jermola. Mestno poglavarstvo izreka dobrotnikom najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih. Počastite rajne z dobri mi deli!

— **Iz V počastitev spomina** blagopokojne gospe Kančeve darujejo obiskovalci »Osoj« in prijatelji g. Kanca Antona namesto cvetja na grob umrle znesek 125 lir brustu slepih v Ljubljani, za kar se jim o najtopleje zahvaljuje.

Pridelovanje tobaka v Grčiji

Lanski dogodki na Balkanu so prinesli črtili velike izpremembe. Najvažnejši prielek Grčije je tobak, ki je odpadla nana v zadnjih letih polovico vsega grškega izvoza. Tobak je donosal Grčiji letno nad 2.500.000.000 drahom ali šestino vseh državnih dohodkov. S priključitvijo Makedonije in Tracije Bolgariji je izgubila Grčija dve pokrajini, ki sta dajala po količini polovico vsega tobaka. V Makedoniji in Traciji je znašal pridelek tobaka letno nad 20.000.000 kg. Po vrednosti sta pa odpadli na ti dve pokrajini okrog dve tretjini. V Makedoniji in Traciji se namreč prideluje najboljši tobak.

Da nadomesti to izgubo si grška vlada prizadeva povečati proizvodnjo tobaka v drugih pokrajinah. V ta namen je izdala nedavno uredbi, ki prinaša celo vrsto ukrepov za pospeševanje pridelovanja tobaka. Grški zakon dovoljuje zdaj saditi tobak po vsej državi in ne samo v poedinih, v ta namen posebno prikladnih krajih, kakor je

bilo doslej. Sadilci tobaka se morajo samo obvezati, da ne bodo sadili tobaka na majhnih njivah ali gredicah. S tem se bodo povečali tobačni nasadi, obenem bo pa imela država kontrolo nad njimi. Zakon prepoveduje saditi tobak v močvirnatih krajih. Krajevne oblasti in nadzorni organi se bili brzojavno obveščeni, da je zdaj dovoljeno saditi tobak po vsej Grčiji. Tako so sadilci tobaka pravčasno zvedeli vsele novice, da so se lahko založili za pomlad z zadostnim številom sadik. Posledica teh pametnih ukrepov bo, da se bo že letos povečal pridelek tobaka v Grčiji in da ne bo tako občutna izguba, nastala po priključitvi Makedonije in Tracije k Bolgariji.

Domača poraba tobaka v Grčiji je močno nazadovala. Proizvodnja cigaret, ki je znašala pred vojno 600.000 kg mesečno, je nazadovala za dve tretjini. Zaradi pomanjkanja cigaretnega papirja nekaj časa v Grčiji cigaret sploh niso izdelovali. Da bi se preprečila prodaja pod roko, je finančno ministrstvo odredilo, da se smejo od lanskega decembra prodajati cigarete ob določenih popoldnevih samo pod nadzorstvom njegovih uradnikov. Proizvodnja cigaret je od januarja letošnjega leta zopet močno narasla. Odkar je dobila Grčija iz inozemstva dovolj cigaretnega papirja znaša mesečna proizvodnja cigaret nad 200.000 kg, in bo kmalu dosegla 300.000 kg.

Naše gledališče

D R A M A
Torek, 31. marca: ob 17.30 IFIGENIJA. Premiera. Red Premierski.
Sreda, 1. aprila: ob 17.30 KONTO X. Red Sreda.
Četrtek, 2. aprila: ob 17.30 IFIGENIJA. Red A.

Drvi ob 17.30 uri bo imel red Premierski prvo letošnje uprizoritve Goethejeve »Ifigenije«. Ta klasična igra ima za snov usodo Agamemnonove hčere Ifigenije, ki živi v pregnanstvu na Tavridi. Dejanje ima za snov Ifigenijin duševni konflikt med hrepenenjem po domu in čutom dolžnosti ter Orestovo katarzo. Izrall bodo: Ifigenija-Saričeva, Toasa-M. Skrbnišek, Orest-Jan, Pilada-Nakrest, Arkasa-Gregorin. Režiser: J. Kovič. Inscenator: inž. Franz.

Abonenti reda Sreda bodo imeli v sredo ob 17.30 uri predstavo Bernauerjeve in Oesterjeve trideanske veseloigre »Konto X«. Dejanje se godi po svetovni vojni v rodni obubožane plemiške rodbine, ki ne ve, da živi preko svojih razmer. Skrivnost, ni konto X, je vir njihovega blagostanja, nato njihovega obžalovanja in končno sreče. Režiser: M. Kosič.

O P E R A
Torek, 31. marca: Zaprti.
Sreda, 1. aprila: ob 16.30 FAUST. Red Premierski.
Četrtek, 2. aprila: ob 17.30 ORFEJ in EVRIDIKA. Red Četrtek.

Abonenti reda Premierskega bodo imeli v sredo prvo letošnje uprizoritve Gounodove opere »Faust«. Pričetek predstave bo ob 16.30 uri. Zasedba partii bo sledeča: Faust-Franc, Margareta-Vidalija, Mefisto-Polnov, Valentin-Janko, Marta-Spanova, Siro: Poljanarjeva, Brander-Dolnicar. Dirigent: R. Simoniti, koreograf: inž. Golovin.

Abonenti reda Četrtek bodo imeli na vsi tokončni četrtek ob 17.30 uri predstavo Gluckove opere »Orfej in Eridika«. Feli bodo: Orfej-Golobova, Evidiko-Vidalija, Amorja-Kušeleva. Dirigent: D. Zebre, režiser: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf inž. Golovin.

Evropsko poljedelstvo

Mnoge evropske države bi lahko pridale znatno več živil, če bi bilo njihovo poljedelstvo intenzivnejše. Mnoge bi živila lahko celo izvažale, dočim jih sedaj še zase nimajo dovolj. Tako bi se lahko preskrbovala Madžarska sama do 121%, Rumunija do 110, Bolgarija do 109 in Danska do 103. Zdaj je pa večina evropskih držav glede svojega poljedelstva daleč za dosegljivim stanjem.

Obnovite naročnino!

M A L I OGLASI
KONJSKI GNOJ
naprodaj. — Krakovski nasip št. 27, Ljubljana.

POHISTVO
po naročilo in vse vrste stolov izdelujem
polturne oprave in zvršujem vsa popra
slja najceneje. — Jo
slp Zorman, Ljubljana, Breg 14. 1066

Premog — drva — oglje

specialno oglje za generatorje vedno na zalogi pri

Resman Lojze

LJUBLJANA, CESTA 29. OKTOBRA (RIMSKA) 21 — Telefon 44-90

BUDINI Oetker
con poca spesa, in pochi minuti, un cibo eccellente per tutti

Dr. OETKER-jevi praški za puding, z majhnimi izdatki, pripravljeni v nekoliko minutah, izborna hrana za vse.

Dot. A. OETKER S.A.E. - MILANO - Via Montè S. Genesio 2

V 84. letu starosti je snoči dočrpel naš dobri oče, gospod

MESEC JOŽE

Pogreb bo v sredo 1. aprila ob 16. uri popoldne od doma žalosti, Rožna dolina, Cesta XIX. št. 2, na viško pokopališče.

Vič, dne 31. marca 1942.

Mesec Jože

Preskrba Japonske z železom in jeklom

Po zasedbi Malajskega polotoka in Filipinov se je polsžaj Japonske v pogledu industrije železa in jekla znatno zboljšal

Padeč Singapura pomeni obenem tudi veliko utrditev japonske industrije železa in jekla. Znatno ugodnejši so bili pogoji na Malajskem polotoku in Filipinih. Tudi na Kitajskem je prinesla že več let trajajoča vojna Japoncem važne vire železne rude, tako da japonska vojna industrija navzlic ameriškim ukrepom ni bila v nevarnosti, da bi nastal v nji zastoj.

Premog iz Indokine

Japonci nameravajo zgraditi na Malajskem polotoku veliko peč, tako da bodo lahko toplili malajske rude kar tam. Dolež je bilo treba vse rude izvažati na Japonsko. Pogoj za to je pa preskrba primerne količine premoga. Toda tudi v tem pogledu Japonci ne bodo naleteli na nobene ovire, kajti v francoski Indokini imajo na razpolago bogata ležišča najboljšega premoga. Tri četrtine ali celo štiri petine v Francoski Indokini pridobljenega premoga so šle prej v druge države in sicer polovica na Japonsko, 17 odst. v Francijo, 14 odst. na Kitajsko in 6 odst. na Hongkong. Če se bo Japoncem posrečilo pritegniti malajsko železno rudo in indokitski premog k proizvodnji železa na Malajskem polotoku, bo pomenilo to velik prihranek na prevoznih stroških in gospodarska proizvodnja bo zagotovljena. Sicer so se s podobnimi načrti ukvarjali že Angličani, toda angleška industrija je vedno očitno nasprotovala industrializaciji kolonij, ker bi bila sama s tem preveč prizadeta.

Od leta 1921. prilobiva japonska družba Ishihara Sangyo Koshi Ltd na Malajskem polotoku pri Batu Pahad v pokrajini Johore železno rudo, ki je v njej 60 odst. železa. V tej rudi je pa malo žvepla in silicija. Družba je zaposlovala 2000 delavcev in proizvodnja je znašala letno 500 do 600.000 ton. Ista družba izkorišča železno rudo tudi v pokrajini Trengganu, kjer je znašala proizvodnja leta 1935 že pol milijona ton. Na Malajskem polotoku so tudi bogata ležišča manganove rude. Omenjena japonska družba je začela to rudo izkoriščati leta 1923 v pokrajini Trengganu in leta 1938 je znašala proizvodnja 48.825 ton. Manganovo rudo pridobiva na Malajskem polotoku tudi družba Nippon Mining Company. Zdaj pa razpolagajo Japonci tudi z ležišči železne in manganove rude na Filipinih.

Prvovrstna ruda

Filipini so bili zadnja leta na najboljši poti, da bi se na njih močno razvil pridobivanje železne in manganove rude. Leta 1939 so pridobili na Filipinih 1.176.000 ton železne rude, predlanskim pa 1.216.000 ton. Na Japonsko je šlo l. 1939 1 milijon 55 tisoč ton, predlanskim pa 1.79 milij. ton rude. Manganove rude so pridobili na Filipinih leta 1939 29.000 ton, predlanskim pa 57.000 ton. Leta 1939 je šlo na Japonsko 23.000 ton te rude, predlanskim pa samo 6000 ton. V Združenih državah je pa šlo leta 1939 komaj 11.000, a predlanskim že 51.000 ton.

Ze leta 1938. so prišli v japonske roke kitajski rudniki železne rude pri Tayehu, kjer so največja ležišča železne rude na Kitajskem sploh. Do vojne med Japonsko in Kitajsko so izkoriščali te rudnike Japonci. Pred izbruhom vojne na Daljnem vzhodu je imela Japonska pripravljen širokopotezen načrt za razvoj svoje železne in jeklene industrije tako da bi postala Japonska skoraj neodvisna od inozemstva. Vsa proizvodnja železa na Japonskem, v Mandžukuu in na Kitajskem naj bi znašala 12.500.000 ton, jekla in jeklenih izdelkov pa 10.000.000 ton. Za izkoriščanje severokitajskih naravnih bogastev je bila ustanovljena v začetku lanskega leta družba North China Development Company. Samo v rudnikih pri Tayehu je po cenitvi strokovnjakov 100 milijonov ton prvovrstne železne rude.

Poleg tega ima pa Japonska mnogo železne rude na razpolago tudi v Mandžukuu. Tudi tu gre za rude s 50 do 65 odstotkov železa in ležišča obsegajo po cenitvi strokovnjakov kakih 230.000 milijonov ton rude. Mandžukuu ima pa še druga ležišča železne rude s 24 do 36% železa. Ta ruda je večinoma dostopna na dnevnih kopih. Japonci so nameravali zgraditi visoke peči tudi na Kitajskem in v Mandžukuu.

Pred vojaškimi uspehi Japoncev na Malajskem polotoku in na Filipinih je bil gospodarski položaj Japonske tu dokaj oslabil zaradi ameriške in angleške kontrole. Zato se je Japonska omejila na ležišča rude v lastnem območju. Zdaj se je pa položaj v tem pogledu znatno zboljšal. Anglija in Amerika sta se morali umakniti z Malajskega polotoka in Filipinov, kjer je postala Japonska neomejen gospodar.

Enotna organizacija

Lan. je bila na Japonskem ustanovljena centrala za železo in jeklo s širokimi pooblastili. Nedavno je dobila centrala svojo podružnico v Berlinu. Naloga te enotne japonske organizacije je štiti interese Japonske v vzhodni Aziji v pogledu pridobivanja železa in jekla.

Japonska železna in jeklena industrija sta razmeroma mladi in vendar je bil tempo njunega razvoja presenetljiv. V začetku našega stoletja je znašala proizvodnja surovega železa na Japonskem komaj

20.000 ton, do leta 1936. se je dvignila na 2.289.190 ton, do leta 1938. na okroglih 3.600.000 ton, do leta 1939. je pa padla zopet na 3.300.000 ton. Tudi pridobivanje surovega jekla se je na Japonskem po prvi svetovni vojni znatno povečalo. Za okroglih 6.000.000 ton je bila Japonska l. 1937 na sedmem mestu za Združenimi državami, Nemčijo, Sovjetsko Rusijo, Anglijo ter Belgijo in Luksemburško. Leta 1938. je ostal položaj s 6.000.000 ton skoraj neizpremenjen, leta 1939. je pa povečala proizvodnjo na 6.400.000 ton. Za zadnja tri leta ni podatkov o proizvodnji železa in jekla na Japonskem. Gotovo pa ni nazadovala.

Kako živi japonski cesar

Hirohito je pravi ljudski vladar — Prestolonaslednik živi ločeno od roditeljev

Cesar Hirohito na vojaški paradi

Junaški duh Japoncev je takorekoč posebljen v vsakokratnem cesarju. Kot vladar in poglavar cerkve obenem osredotoča v sebi najvišjo oblast nad dušo in telesom vsakega svojega podložnika. Nam Evropecem se zdi to nerazumljivo, tajinstveno. Človek bi mislil, da je med krono in ljudstvom velika razdalja. Toda tako naziranje bi bilo napačno. 124. član dinastije, ki sega njen začetek daleč za več tisočletij nazaj in o kateri je japonsko ljudstvo prepričano, da je božanskega izvora, je cesar bolj blizu srcu vsakega svojega podložnika, kakor katerikoli drugi človek ali vojskovođa.

Sedanji japonski cesar je bil rojen 23. aprila 1905. Ko mu je bilo tri leta so ga pripeljali po starem običaju v veliko palačo, kjer je prevzel njegovo vlogo cel štab profesorjev in visokih uradnikov. Samo enkrat v tednu je smel mladi princ k svojim staršem. Dovoljena mu ni bila nobena igrača, nobena otroška zabava v običajnem pomeni besede. Samo resno delo in študiranje. Diplomati so ga poučevali v umetnosti vladanja, visoki častniki pa v vojaških vedah. Med njimi je bil tudi admiral Togo. Zjutraj je moral vstajati ob šestih, zvečer pa zgodaj v posteljo. Njegov izrek je bil v mladih letih: sonce in luna nikomur ne odrečeta svoje pomoči, vsem enako sijeta in svetita.

Njegov oče Jošeito je bil rahlega zdravja in kmalu je moral mladi princ prevzeti težke in odgovorne polne naloge regenta. Takoj se je pokazalo, da bo dostojen naslednik svojih prednikov. Vladarske posle je vodil že od začetka v splošno zadovoljstvo in takoj so se pokazale njegove duševne vrline. Kot prvi princ dežele vzhajajočega solca se je napotil v Evropo in poročil se je z dvorno damo, kar je pomenilo kršitev starih načel in tradicij japonske dinastije. O božiču 1926. je zasedel prestol. V strogem izpolnjevanju dolžnosti živi samo za svojo državo in svoj narod. Njegovo delo prica o vladarju, ki se v polni meri zaveda svojih dolžnosti in ki mu ni mogoče ničesar prikriti. Ob solnčnem vzhodu vstane. Najprej počasti spomin svojih prednikov, potem pa dolgo prebira častnike v vseh močih jezika. Citanju sledi sprejem ministrov in svetovalcev, potlej pa pridejo na vrsto tekoči državni posli. V prostem času se peča z zgodovino, geologijo in botaniko. Ki so njegove najljubše vede. Cesar Hirohito je tudi vnet sportnik. Posebno rad jaha in igra tenis.

Včasih japonskemu ljudstvu vsakodnevno cesarjevo delo ni bilo znano. Življenje na dvoru je bilo zavito v kopreno mistično temo. Sedanjí mikado je pa hotel to kopreno raztrgati. Izrazil je željo, naj vsak njegov podložnik ve, kaj dela cesar in kako

živi. Zato je dal 17. aprila 1937. razširiti po vsej državi poslanico, v kateri je bilo med drugim rečeno, naj ljudje vedo, da prebere vsak dan okrog 200 spomenic in

Japonski prestolonaslednik na kolodvoru v Tokiju

da sprejme na tucate podložnikov. Tako se je vladar še bolj približal svojemu ljudstvu. V 16-letnem zakonu so se mu rodile tri princeze in prestolonaslednik princ Akihito. Prestolonaslednik je star 3 leta in po tradiciji svojih prednikov živi ločeno od roditeljev v posabnem dvorcu.

Gozdni tek na 3000 metrov na Jesenicah

Jeseniška sportna in telovadna skupnost je priredila gozdni tek na 3000 m kot svojo prvo letošnjo prireditev. Precej težka proga je vodila približno 1650 m ob Savi, vzolj kolovoza ter mimo skalnace in strelšča skozi gozd. Start in cilj sta bila na sportnem prostoru KID. Tekmovali so Ehle, Ravnik in še sedem tekačev z Jesenic. V razredu lahkih atletov je zmagal Zupan s 13.25 pred Benedičem 13.35, Kilnarjem 13.45 in Ehlertom 13.35, dočim je bil v splošnem razredu prvi znani tekač z Jesenic Knific s 13.45.5.

R. Perowne:

Dr. Torridon igra za vse

Roman

Srce mu je obupno razbijalo. »Vos jeux sont faits?«
»Croupier« ga je gledal. Vsi so ga gledali. Nekam dramatsko mu je bilo pri duši, ko je porinil zadnji kupček znakov proti ruleti.

»Trente-quatre!«
»Trente-quatre, en plein,« je ponovil »croupier«.

Rien ne va plus.
Kroglica je obšla na ničli. Grebljica je neizprosno opravila svoj posel.

S sklepele zavestjo, da se upira vanj mnogo čri, je Roy odprl enega svojih tokov. položil zaprt roko na mizo in vprašal »croupierja«:

»Ali dobim za tole znamke?«
Mahoma je vzdignil roko ter izpraznil tok na mizo. Pol tucata biservov se je zatrkalo po zelenem suknu.

XII. poglavje

»Vila se odda v najem«

Bilo je storjeno. Zdaj ni mogel več nazaj. Požgal je bil mostove za seboj. Kaj bo, ni vedel; zdelo se mu je le, da mora priti nekaj strašnega.

Croupierjeva črna grebljica je takoj porinila bisere nazaj pred Roya. »Croupier« ni rekel ničesar.

23

samo glavo je okrenil in naglo mignil s prstom, kakor bi nekoga klical.

Molk je bil nabit z elektriko. Roy je kakor osupel begal z očmi po krogu napetih obrazov; človek bi bil mislil, da hoče preklicati potezo, ki jo je napravil, nič hudega ne sluteč. Toda uspešno mu je manj dobro, kot bi bil želel. Ko je pogledal naravnost, je videl, kako se je neki mož, ki je stal dotlej za hrbtom stare gospe, mahoma obrnil in nekam ošel.

Ta nepričakovano nagli odhod je zbudil Royev pozornost. Odhajajočega je bežno ujel z očmi: rdečkasti, nazaj počesani lasje, rumenkast obraz, ki je bil na pogled kakor iz pergamenta, levo oko slepo in zaprt, tako da se je videl tanki, rdečkasti rob spodnje veke. A najbolj je presenetil Roya ta nagli odhod; zdelo se mu je, da je mož samo čakal trenutka...

Mislil: »Beaurièrjev človek!« mu je kakor blisk prešinil možgane. Odrevel je, prepričan, da ga imajo — in da je po njem... Z nadčloveškim naporom volje je obradil svoj nemir ter se obrnil k uslužbencu, ki se je sklonil k njemu in s krotkim glasom zamrmral:

»Gospod želi kreditni urad. Izvolite s menoj, gospod.«

Možev glas je bil sladek kakor med, toda njegove oči so bile neizprosne. Roy si je z jezikom omočil suhe ustnice. Krivo se je nasmehnil in s pritvorjeno malomarnostjo dejal:

»Zdi se, da sem storil napako. Zai mi je.«
Spravil je bisere v tok in vstal. »Croupier« se ni

Solnce bombardira našo zemljo

z elektroni, ki drve skozi svetovje s hitrostjo 100 tisoč kilometrov v sekundi

Zvezdarna v Milanu je odkrila v začetku marca na soncu nove, ogromne pege, razprostrane se na površini 10.7 milijard kv. km. Zdržene so po večini v tri velike centre, okrog katerih je razvrščenih 35 manjših solnčnih peg. Čudno kupčenje solnčnih peg in njihovo povečanje je opazoval že l. 1610 J. Fabricius in leto dni pozneje G. Galilei. Zvezdoslovci so mislili prvotno, da ima solnce luknje in šele pozneje so prišli na to, da gre za likom podobne udrtine v solnčni površini, v katerih nastajajo strašni plinski vrtilci. Razvijajo se pogosto iz čisto majhnih temnih peg, iz takozvanih por, dočim obstojajo prave solnčne pege iz temnega jedra in polsence okrog njega. Velike solnčne pege s premerom 60.000 do 100.000 km lahko vidimo tudi s prostim oesom.

Šele l. 1848 je zvezdoslovec Schwabe v Dessau dočnal, da se pojavljajo solnčne pege v enakih presledkih po več let. Iz več takih period dobimo dve epohi maksimalnih solnčnih peg: v splošnem točno vsaki 11 $\frac{1}{2}$ let. Tik pred maksimum solnčnih peg

pri srednji širini 11° se naenkrat neha delati na soncu nove pege. Sporedno s periodami solnčnih peg gre izprememba magnetične intenzivnosti naše zemlje. To je dalo učenjakom povod, da so se začeli zanimati za skrivnostne vplive čudnih naravnih pojavov na zemljo in njene prebivalce.

V začetku vsakega maksimalnega solnčnih peg začne solnce bombardirati našo zemljo z elektroni. Ti drobni električni delci prodirajo v našo atmosfero in povzročajo v nji velike izpremembe. Ker drve elektroni skozi svetovje s ogromno hitrostjo 100.000 km v sekundi, dosežejo našo zemljo v picie pol ure. Tako malo časa rabijo za dolgo pot od solca do zemlje. Ena na neprijetnejša posledice tega bombardiranja z elektroni je znatno poslabšanje vremena na zemlji: vedno večjim nagljenjem k dežju, čit tudi di na spremanje radijskih aparatov vpija to prav občutno. Mnogi ljudje celo trdijo, da čutijo vpliv solnčnih peg na svet. To je verjetno, saj je človek končno tudi samo drobec narave.

Najstarejši gasilci izumirajo

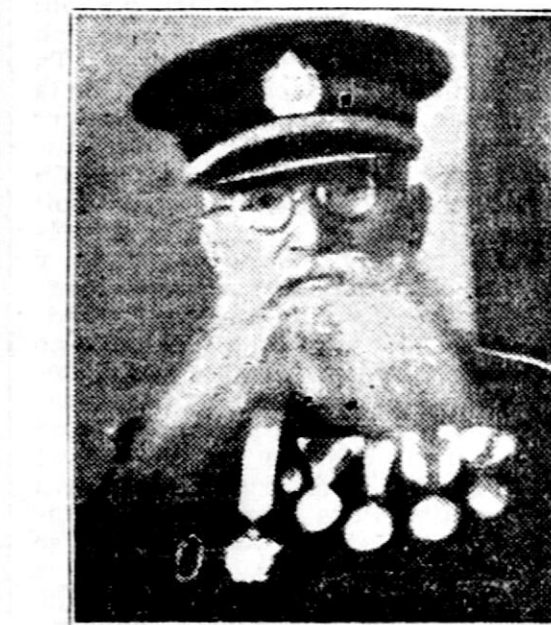
V nedeljo je umrl Ivan Perme, ki je bil sprejet med gasilce že pred 62 leti

Ljubljana, 31. marca
Samo trije gasilci še žive, ki so delovali med prvimi v Prvem ljubljanskem prostovoljnem gasilskem društvu in ki so prav živa kronika našega gasilstva: Fran Medic, Anton Pritekelj in Ivan Breakvar. V nedeljo je umrl najstarejši naš gasilec, Ivan Perme, star 88 let. Lani je umrl Tomazič, ki je bil še starejši od Permeja, ter je dočkal celo svojo devetdesetletnico. Žive priče vsega razvoja našega organiziranega gasilstva nedvomno zaslužijo, da jim posvetimo dolžno spoštovanje vsaj ob njihovi smrti. Vse svoje življenje so posvetili službi do bližnjega, a zato niso terjali priznanja in umirajo tiho, skoraj povsem pozabljeni.

Skromno smo se našim najstarejšim gasilcem oddolžili pred leti ob priliki gasilskega kongresa v Ljubljani. Kratko smo opisali njihovo življenje in spomine. Nad pol stoletja so bili ti gasilci v službi bližnjega. Fran Medic je imel že tedaj 60 let gasilske službe. Bil je sprejet med gasilce pred 63 leti. Fr. Medic se je rodil l. 1856. Ivan Perme je pa bil dve leti starejši; rodil se je l. 1854, a med gasilce je bil sprejet leto pozneje kakor Medic. Med člane Prve ljubljanske prostovoljne gasilske čete so ga vpisali l. 1879. definitivno so ga pa sprejeli l. 1880. torej pred 62 leti. Ivan Perme je še vedno rad oblekel gasilski krov ob gasilskih praznikih. Ni pa še tudi tako dolgo, ko je pomagal gasiti. Bil je jeklenega zdravja, prava dolenska grča tistega starejšega rodu, ki nam je dal kot dren žilave in zdrave moze.

Ivan Perme se je rodil v Velikem Ločniku pri Turjaku. Kakor vsi naši najstarejši gasilci je izšel tudi Perme iz preproste družine. Starši so ga poslali med krojače. Toda krojaški poklic se mu je zdel prelahak in premilen. Mlada kri ga je gnala k udeleževanju. Prosil je, da bi ga sprejeli med gasilce. V tistih časih ni bilo tako lahko, da si postal gasilec. Sleherni, ki je hotel postati gasilec, je moral predložiti društvu prošnjo in priložiti zdravniško spravevalo. Gasilec je moral biti popolnega telesnega in naravnostnega zdravja.

Ivan Perme je gasil skoraj vse požare v zadnjem polstoletju v Ljubljani in okolici. Nikdar ni varčeval svojih telesnih sil in zdelo se je, da so bile neizčrpne. Gasil je tudi velik požar pri gledališču l. 1887. Bil je hud mraz in Perme je delal pri ročni brizgalni. Da ni voda zmrznila

bilo igrača. Med silnimi eksplozijami je metalo kose železa in zublji so preskakovali po več metrov. Permetu je zgorela brada, a tega med gašenjem še opazil ni. Ni pa tudi opazil, da je bil ranjen, dokler ni zagledal, da je imel okrvavljene hlače. Vztrajal je pri gašenju kakor vztraja hraber vojak v vojni črti. Perme se je dobro spominjal, kako je bilo pri vseh velikih požarih v Ljubljani in okolici. Ko je pripovedoval, kako so gasili na kolodvoru, je smeje pripomnil, da mu je zdravnik dejal, ko ga je poprosil za obvezo in mu pokazal, kakšna usoda je doletela njegovo brado: »Zakaj pa hodite k ognju!«

Znaj pa Perme ne bo hodil več k ognju. Ogenj trpljenja ga je očistil v dolgem življenju, ki je tiho ugasnilo, umrl je kot neznan junak. Danes popoldne ob 16 ga bodo pokopali pri Sv. Križu in na zadnji poti ga bodo spremlili njegovi tovariši, ki morda edini vedo primerno oceniti, kaj zahteva gasilska služba od človeka, zlasti še, ko ji posvečaš najboljšo stle nad pol stoletja.

Nemški sportniki med vojno

V okrožnici o nalogah na polju telesne vzgoje opozarja nemški državni sportni vodja von Tschammer und Osten na to, da je treba napeti vse sile, da bo tekmovalanje nemških sportnikov tudi na bojišču uspešno. Von Tschammer und Osten je ponovno opozoril na svojo vojno dano zagotovilo, da bodo vsem sportnim društvom, prizadetim po vojni, vrnjene vse njihove pravice. Po uradnih podatkih službi pri vojakih nad 75 odstotkov aktivnih nemških sportnikov, ostali so starejši in pa ženske, pa tudi ti pomagajo nemški vojski s tem, da delajo doma. Narodnosocialistična državna zveza za telesno vzgojo šteje okrog 45.000 društev in klubov.

Korenina in veje

Stara grofica X je bila zelo bahava. Rada je pa tiranzirala zlasti člane svoje rodbine, rada se je pa tudi pobahala z njimi. Na neki domači svečanosti, na katero so bili povabljeni umetniki in znanstveniki, je ponosno izjavila:

— Zares krasen pogled na te veje, ki jih vidimo tu rastoče iz ene korenine v polnem cvetju.

Neki slikar ob toliki bahavosti ni mogel zadržati smeha. Obrnil se je k svojemu sosedu in mu zašepetal na uho:

— Gotovo bi te veje cvele še lepše, če bi bila tako imenovana korenina pod zemljo.

Inseriraj v „Slov. Narodu“

napeta, ko je ravnatelj zložno čital potrdilo, ga obračal sem in tja ter ga nazadnje celó podržal proti svetlobi.

Molk je postajal mučen. Roy se je odkašljajl in rekel:

»Delal sem... največ... na Jutrovem. Z biseri. Ves denar sem vtikal v to vrsto draguljev... kadar sem ga imel,« je dodal z odsekanim smehom. »Moj Bog, vse bom pokvaril,« se je zgrozil. »Vse!«

Toda ravnatelj je prezlil njegovo duhovito pripombo. Odprl je predal pisalne mize in vzel iz njega list papirja. Nato je pogledal Roya.

»Razumeli boste, gospod, da je ta previdnost naš redni običaj v vsakem takem primeru.« Skomignil je z rameni, kakor bi se opravičeval, ter, pokazal list, ki ga je bil vzel iz predala. »To ni izraz osebnega nezaupanja...«

»Razumem vas docela.«
Ravnatelj je pokimal.

»Slučajno,« je z mehkim glasom nadaljeval, »slučajno imam tu pismo monsieurja Pochela...«

Roy je odrevel in v popolni negibnosti. Ravnatelj je položil pismi vtric in ju kar najpazljiveje ogledal. Svetloba v sobi se je zadržala Royu čudno jarka, vsa zbrana okrog bele, plešaste glave moža, ki je sedel za pisalno mizo. Plešasta glava je pokimala.

Mož je staknil konce prstov, za trenutek zamišljeno pogledal Roya in rekel:

»Stanujete v Monte Carlu, gospod?«